



2 quartos lo número.

2 quartos lo número.

SUSCRIPCIÓ.

1 mes.	2 rs.
2 mesos..	2 rs. 50 cts.
3 mesos..	4 rs. 50 cts.

ADMINISTRACIÓ.

Carrer del Pi, núm. 5.

# LO ESQUIROL.

Semmanari literari, critich y festiu.

PUNTS DE VENDA.

Llibreria de Manero, Pla del Teatro.  
Llibreria de Sierra, plassa de S. Jaume y en lo kiosco de devant del Liceo.

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ.

Carrer del Pi, núm. 5.

Distreuer y judicar—se proposa LO ESQUIROL,—pren pinyons, pinyas no 'n vol—ni haberseles de espinyar.

ADVERTENCIA.

Atenent á las comunicacions, que de varios punts de Catalunya se nos han dirigit, en lo poch temps que conta de existencia nostre semmanari, demandant que obrissim suscripció, la habem establert desde l' present número, als preus que mes amunt se expressan.

Los valors deurán remétrsens en sellos de franqueix.

L' HOME FA LA CASA, LA CASA FA L' HOME.

Lo senyor Pau es un bon subjecte per tots estils, bon home á carta cabal pero un poquet maliciosot y un si es no es sentenciós ab infusas de sabí, amen de algunas ocurrencias que té xistosas y acudits espontáneos ab que assahona sas conversas.

Ta veieu per lo tant que reuneix molt bonas qualitats. No es de aquells que encara no 's parla de anar á fóra, ja 's volen encarregar del arros ab pollastre ó de arreglar los tomátechs per menjar las costellas, no senyors, no, ell s' en va á passejar pel bosch á veurer si tróba alguna planta medicinal ó alguna bestioleta per dissecarla, perquè encara no hos ho he dit tot, lo senyor Pau té una casa molt bén arreglada.

Una sala, per Museo de pintura tòta plena de quadros grans y xichs, pero no 's penseu tots dolents, al-

guns n' hi ha que valen molts diners. Luego té la sèva biblioteca, en fi, lo que té tot home estudios; pero lo que l' ompla de orgull es lo gabinet de historia natural.

Segons diu ell, Buffon tindria allí molt que aprender, puig hi té una especie de mosquit tan verinos,—aixó deixant apart las altres bestias,—que l' senyor Pau diu, que es lo que privá de poguer descubrir més mon per la part de l' Africa, (son manias), y té uns trossos de una materia mineral, que á la consistencia del ferro reuneixen la lleugeresa natural del suro.

Y si per cas entreu á la sala de armas y os admireu contemplant la cimitarra de Ali-Bou-bé-cabrit ó l' sabre de mossen Anton, tot seguit os ensenyará una escopeta de rovellat canó ab unas lletras grabadas á la culata que diuhen Bruch, y ab ella á la ma os portará á dalt de la porxada, ahont veureu ab sorpresa, un esqueleto vestit de granader de la guardia imperial de Fransa y que ell va matar defensant com á bon català la independencia de nostra pátria.

En lo saló retrospectiu, qu' en diu ell, de ensa de allo que hi va haber, os quedareu parats al véureus al devant de la armadura de Hernan Cortés ó del cascabel del vestit de mossen Borra.

Y per últim, en un quartet los noyets se hi quedan embobats, pues hi ha una capelleta molt bonica que per medi de un mecanisme sensill, toca un organet y los capellanets del altar tots se bellugan, qual prodigi lo causa un gos que en un requarto va rodant com en una sinia, donant impuls á la máquina de la capella.

Ta veieu si es home de gust.

¡Ah! me descuidaba de dir que per Nadal no pot faltar á casa sèva ni gall ni pessebre y que pren rapé.

Bueno, ja que coneixeu al senyor Pau, gracias á aquesta llarga digressió, os diré que molts dias aixis cap al tart, surtim á donar una volteta per fer petar la xarrada.

Dias passats surtiamb com de costum á donar nostre passeig, quant al passar per la plassa de Catalunya, jo m' vaig deturar al devant de la entrada de una casa que hi ha y que lo primer que 's presenta á la vista al entrarhi es, una inscripció en caràcters gòlichs que diu: *L' home fa la casa, la casa fa l' home.* Me vaig posar á riurer com un ximple diuent:

—Home, senyor Pau, aqueixa inscripció m' fa recordar aquella altra que hi ha en una casa detrás del Tibidabo ¿s' en recorda? —Tú que passas y t' en rius, aquesta casa es feta de perdius y de cunills.

—Pues hi ha tanta diferencia, respongué ab gravitat lo senyor Pau, com de la nit ab lo dia.

—Donchs no l' hi sé véurer.

—Pues jo penso compéndrerla y te esplicaré la distancia que va de un lletrero trivial y sense mes fondo que l' de demostrar las ganancias que produexen las perdius y los cunills, á una inscripció filosófica y que conté en sí mateixa, un fondo de moral no despreciable.

Varem continuar nostre passeig, mentres lo senyor Pau se esplicaba aixis:

—Pues sí, l' home fa la casa...

—Bueno, está bé, digué jo, pero cóm se compren que la casa fassi l' home?

—Calla un moment, que á poch á poch se va lluny. L' home que al obrir los ulls quant entra en aquest mon, ja se troba rodeijat de comoditats, de benestar, aquell que naix com vulgarment se diu ab la flor al...

—Psit, vají dir jo tapantli la boca, no veu que es tem al passeig de Gracia...

—Sí, tens rahó, com anabam díhent, aquell home no compren los treballs, las angunias, que ha de passar lo qui ha de portar al cap del vespre á sa familia, un tros de pa guanyat ab la suor de son front durant lo dia.

Aquell que no sabent qué fer de sas rendas, las emplea edificant casas, que no l' hi costan altre *trevall* que obrir lo calaix de la caixa, per pagar los gastos que lo edifici l' hi reporta, no sab lo que es fer una casa.

Pero en cambi, aquell que al veurer la primera llum del sol, aquell que al obrir los ulls de son enteniment, se troba per companys, per únic patrimoni, lo *trevall* y la *economía*, eynas glorioas que engrandeixen al home dilatant sa intel-ligencia y que empunyant ab ma segura l' eyna del treball y guardant en lo seu cor ab fé sensera la economía, arriba á costa de angunias y suors á reunir un capital y fa una casa, aquell... ¡Oh! aquell sab lo que vol dir *L' home fa la casa*.

—Home, digui jo, veig que vosté de la cosa mes sensilla ne sab fer una cuestió molt complicada de moral y economía.

—Y qui dubte, contestá lo senyor Pau, que tòtas las cosas de aqueix mon están tan sabiament combinadas per la ma de lo Criador, que en cada flor, en cada pedra, se hi troba una llissó profitosa.

Aquell home, digui jo, nascut pobre y educat mitjanament, pel mon es sempre un tonto, encara que fassi us y tregui tot lo partit possible de sa limitada educació, mentres que l' altre nascut rich y que la major part de vegadas hasta en prescindeix, pel mon es sempre espavilat y encara que desde l' mateix moment un bany de or purifiqui al primer, es á dir encara que desde llogater passi á ser propietari, allavoras es veritat que es una mica mes considerat, pero per aixó no deixan los afortunats de aplicarli lo dilema de: *es un burro carregat de diners...*

—¡Oh ignorancia! replicá lo senyor Pau, ¿qui es que diu que l' home que sab enriquirse honradament es un burro?... Per mí es molt sabi. Que posin l' acció per passiva y allavoras veurán qui es mes prudent, el que naix rich y mor pobre, ó el que naix pobre y mor

## FOLLETÍ.

(3)

## LA PUBILLETA DE GABA,

NOVELA ORIGINAL.

### CAPITOL QUINT.

Com la perduda del rossi proporcioná al Carlá de Castelldefels lo poder parlar ab la Pubilleta.

Era costum en aquell temps en lo Principat de Catalunya que se alsés lo somatent per lo Senyor del Castell ó qui l' representaba sempre y quant apareixian per son territori partidas de enemicichs, ó alguns bandolers, lladres ó foragits; pero era també lley, ó costum ab forsa de tal, que lo somatent may passaba los límits del territori del castell; puig cada hú debia guardar exclusivament lo seu, sols que se comunicaba del un al altre; y quant los enemicichs sortian del territori del primer, queyan en lo del segon; y fugint de est en lo del tercer y aixís successivament, de modo que pochs

rich, perque molts vegadas ha succehit aixó.

Estás equivocat, continuá lo senyor Pau, desde l' precis instant en que s' converteix en capitalista, la continua alternació ab personas finas, arriban á pulirlo de tal manera, que al cap de algun temps no s' diferencia en res dels que han nascut en altra esfera.

—¡Bah! ¡bah! de porch y de senyor s' en ha de venir de mena.

—Deixem dir... ¿Y qui es que ha obrat tal cambi, convertint en amabilitat y dulsura lo aspre de un carácter? ¡La casa!...

Y finalment, si en aquix mon lo sèr *home* consisteix en tenir pessetas, la casa que representa un capital *fa l' home*.

—¡Ah! aixó si, senyor Pau, sols que á mi m' sembla que lo que fa també, es revestirlo ab una lleugera capa de hipocresía ó fingits cumpliments, arrencant del fons de son cor aquella franquesa espansiva ab que antes expressaba sas ideas.

—Aixó es veritat, pero qués s' hi pot fer... res.

—Si, es clar.

—En compensació de tots los seus afanys, li queda l' orgull, la satisfacció, de que la posicioneta qu' en lo mon ocupa, gracias á la casa, en apariencia únicament, la déu per honra seva al treball y á la economía.

En aquí estabam de nostre conversa, quant arribarem al Criadero y ns despedirem, ell per entrarhi á veurer un vas de aigua fresca en companyía de una paparineta de anis de frare, jo per anar al Prado Catalan á veurer la *Levita*, mentres me venian á la memoria aquells célebres versos, de aquell no menos célebre saynete:

Ja han tocat dos quarts de nou,  
Anemsen á treballar,  
Que aqueix es lo dot dels pobres  
Per guanyá un bossí de pá.

## BARCELONA.

Qui digui que Barcelona  
no te cap preciositat,  
que vingui, y lo vuy convencer  
de lo inmens del seu engany.  
¡Hont ha vist unes satxadas  
com las de la Catedral,  
com la que ostenta l' Liceo

eran los enemicichs ó saltejadors que podian escaparse; y diem *saltejadors* porque aquest medi no s' usaba per perseguir los robos y altres delictes que no se cometessin en públich. Com en nostre cas no se tractaba mes que de perseguir al lladre de un ruch y trobar est, y n' hi ha tants, per só cregué molt bé Peret lo Tou que lo somatent no s' comunicaria als demés castells; y se considerá seguir luego de haber sortit del terme de Aramprunyá.

La busca del burro y son lladre durá algunas horas; y per cert que may se ha fet un registre tant escrupulos en aquells plans y montanyas. Lo poble de Gabá está en lo plà, pero un poch arrimatá a aquellas: lo pare de la Pubilleta tenia fora d' ell un hort, y en est hort se trobaba á las horas la noya, desgraciadament ab un burro. Lo Carlá de Castelldefels se presentá allí ab copia de gent armada, y valentse d' aquell pretest volgué examinar dit ruch á tota sa satisfacció. Entre est y lo seu mediaba una distancia inmensa: l' un era vell, l' altre era jove com que apenas passaba de polí: est era gras y de ancas rodonas com una poma; aquell era com una rossa: ab tot lo Carlá s' empenyá en que tal volta seria lo seu: encarregá á los pagesos que l' accompanyaban l' examinessen ab tota escrupulositat y detenció; y entre tant se sentá al costat de la Pubilleta sota de una figuera: li digué quatre cosetas, atrevintse al fi á declararli son amor, de lo que la noya se desentengué del modo millor possible per los motius qu' en son cas s' explicarán. De aixó resultá que lo Carlá s' entorná furios ab los companyons, los quals en conseqüència

y te l' Universitat, com la moderna que tenen las Casas Consistorials, com la de Sant Agustí y del teatro Principal?

¿Qui dirá no son hermosas aquellas gabias que hi ha entorn dels orinadors per la decencia guardar?

¿Que s' dirá del jardí que sobre de un, posarne van?

¿No s' troban ab abundancia los orinadors citats, que corrent per Barcelona se'n topa á cada pas?

La plassa de Catalunya ne te dos, que dos fanals tenian, y porque fessen hum, estaban apagats. Per kioskos Barcelona.

¡Aquí son tant elegants!...

¿Lo gas?... ¡Quin gas tan magnífich de llum casi gens ne fá, pero en cambi, ensopagadas ne causa trescentas l' any;

los carrers ja l' podeu veurer, tots son tan ben empedrats, que l' una pedra es mes alta, que l' altra dos ó tres pams.

De pols no hi ha que parlarne, es tal la calor que fá que l' pis del passeig, se seca apenas està regat.

De edificis ni hi han de bons, de magnífichs, y de grans, tals com es la estació del ferrocarril de Sarriá,

com es la de Martorell, la de Mataró es igual; y com es de delicioso

la del que á Granollers va; tenim tambe la Aduana que ab la infinitat de envants que cubreixen sas arcadas, tot està tan cambiat,

que si l' que la seu ho veyá no ho coneixeria pas: afora l' señor Gibert ha fet un castell feudal:

deixaren lo exámen del ruch, y declararen que sens perill de la sua ànima no podian dir en manera alguna que fos lo mateix del Carlá.

## CAPITOL SISÉ.

Com la Pubilleta de Gabá era mes guapa y mes rica que mes de quatre senyoras de aquell temps.

La HOME FA LA CASA LA CASA FA LA HOME

No vos figureu que la Pubilleta de Gabá fos una noya de aqueixas de tres al quart: una pageseta de las que, si no han de dedicarse al treball per guanyarla la subsistencia ó ajudar á sos pares, deuen al menys treballar per tenir ab que vestirse: al contrari, era una noya guapa y rica, y que podia tractarse mes bé que molts dels cavallers de aquell temps.

En quant á sas gracies personals, la Marieta (puig tal fou lo seu nom) era una noya de divuit anys, de estatura regular, esbelta y elegant; sa cara ovalada era blanca com la neu y brillant com lo sol, cabell negre y sedós, ulls negres y de mirar tant dols, que derriean lo mes dur cor; y quant los dirigia á algú eran com dos fletxes, que l' hi travessaban lo cor; lo nas regular, los llabis com un clavell, las dents de marfil, los brassos tornejats, las mans petitas y mollosas: los peus tant petits y tant lleugers, que apenas deixaban senyal en la pols ó arena quant la trepitjaban.

JOSEPH.  
D. JOAN DE SERRALLONGA.

One to three months are usually enough.



La mia pensa, al veu valent,  
Noble, arrogant, generos,  
Guapa, galant, amoros,  
Y enix no porta un document.

# GERINGLIECH

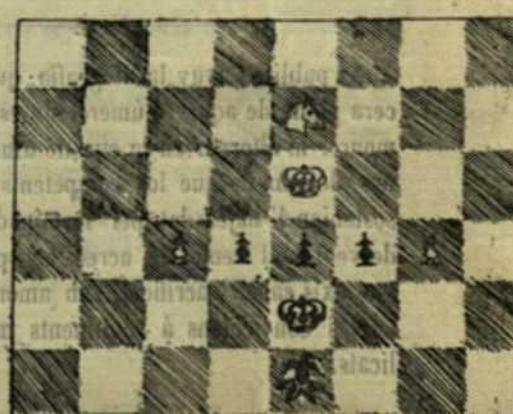
*J90.*  
**100.100**



Digitized by Google

isitive of *gauv* *swm* ad id 'a  
sign called *gauv* abased id *med*  
*medwysll* *swl* *mian* -y

## Problema en forma de crucigrama



n' hi ha mes lluny lo edifici  
hont hi haurán las bellas arts:  
y tenim dins Barcelona  
lo Institut Provincial  
que te per agermanarre  
lo de Sant Sebastiá.  
¿Y estàtuas? ¿Quinas estàtuas  
que en Barcelona veurás!  
la del negre de la Riba,  
las del passeig de Sant Joan,  
la que hi há 'l Plá de Palacio  
que n' es tan neteta y tant...  
Aquella per cert famosa  
que hi hagué en la Plassa Real,  
la que hi ha en la Font del vell,  
y moltaas altras semblants.  
Per escalaas magestuosas,  
divinas y de gust gran  
aquelleas que per baixarne  
te la muralla de mar.  
¿Jardins? En lo portal Nou  
de molt macos ne veurás,  
com també es cosa admirable  
lo jardí del General!  
tenim tambe uns rellotjes  
que, estimat lector, no van:  
y aixó que per los carrers  
se'n troban á cada pas.  
¿Esposicions? Barcelona  
n' ha tingut dignes en gran,  
com fou la retrospectiva  
y fou la dels animals,  
y á mes tothom á morir  
cada instant está exposat  
sota las rodas de un cotxe,  
de un carro ó de una central.  
Tenim tambe un gran palacio,  
pero la paret l' hi cau  
y 'ls adornos dels balcons  
sembla que siguin pintats.  
Tenim en sí un port, que diuhem  
que prompte estará acabat.  
Ja veus, lector, cuantas cosas  
hi ha en la ciutat comptal,  
ja ho veus, totas son bonicas,  
ja ho veus, totas son molt grans.

## ALBUM.

Lo eminent trágich italiá senyor Rossi atrau tots los vespres una numerosa concurrencia al Prado Catalan. Un altre dia 'ns en ocuparém detingudament, avuy únicament dihem que 'l dimars se van estrenar ab la tragedia *Romeo y Julieta* tres decoracions de las que porta espressament la companyía, que produueixen bastant bon efecte ab tot y ser de paper. Lo senyor Rossi va fer un *Romeo* inimitable, secundat igualment per una *Julieta* que no deixa res que desitjar, logrant ser cridats una pila de vegadas á rebrer los aplausos del públich. Los demés bé, sobre tot lo senyor Rosa, que fa un *Bertuccio* á la perfecció.

Al publicar avuy la litografia qu' es veu en la tercera plana de aquest número, no es nostre ánimo remouer ni alternar en la cuestiό aludida: al contrari, nos alegram de que los competents escriptors que la sostienan l' hajen dat per terminada, y nos felicitem de veurer al frente de acreditats periódichs personas que axis saben sacrificar son amor propi y lo triunfo de sas conviccions á sentiments mes honrosos y delicats.

Sino porque nos respondrian «vosaltres ho habeu vist, senyal que també hi erau» als diriam que diumenge los Bufos van tenir un plé complert; que aquell públich habia sortit de la *cultura* Barcelona; que tots habian pagat lo valor de entrada; la major part lo de las localitats que ocupaban, y alguns habian tirat ademés un ciuronet á l' olla dels revenedors.

Vejin si hi há cultura.

Avans, la rassa dels revenedors no era coneuguda, despues comensá á deixarse veurer en algunas funcions teatrales extraordinarias y de écsit segur; mes tart se varen associar y van invadir tots los teatros en totas las funcions de ivern; are ja 'ls tenim en los sitis de recreo de istiu y... fins en los Bufos!

Ja no cal sino que se apoderin de las cadiras de la Rambla. ¡Senyor, Senyor, compadeixeunos!

Be diu lo ditxo:

De teatros mudarás, pero de revenedors no escaparás.

La funció de diumenge passat dels Bufos va anar molt bē, puig lo cel observant, que, com han perdut las veus, no bufaban prou fort, se posá á bufar ell de tal manera, fentlos la competencia ab tan bon écsit, que allí era de veurer lo correr de la gent passeig de Gracia avall.

A propósito del teatro Zarzuela. ¿No han observat un jardinet que hi ha á la dreta? Sembla un cementiri y no podiam afiugarnos per qué serveix; are despres de cavilar molt creyem que es per enterrarhi als que moren de fastich de veurer certas *produccions dramáticas y líricas*.

## CANTARS.

## I.

Diuhem que quant mor un angel  
Naix una estrella en lo cel,  
Por só quant tú vas morirte  
Lo cel estaba content,  
Puig son mantell ostentaba  
Goijós una estrella mès.

## II.

Quant venen las orenetas  
Lleugeras á cada estiu,  
Naix en mon cor la esperansa...  
¡Dèu me la conservi aixís!  
Puig lo dia que la perdi,  
Tant me valdria morir!

## III.

Las il-lusions com sum sujen,  
La Fé sols queda en lo cor,  
La Esperansa va alluyantse,  
Fins que nos queda tant sols  
Per consolar la tristesa,  
La Caritat dels recorts.

## ANÈCDOTAS.

Certa senyora que 's trobaba un dia en una casa de visita preguntá á una altra:

—Donya Pepa, ¿quánts fills te vosté?

—Tres, contesta l' altra senyora.

Al cap de un rato aquella bona senyora ja no 's recordaba de lo que había preguntat y digué:

—Y vosté, donya Pepa, ¿quánts fills té?

La tal donya Pepa, que era molt truxa, l' hi respondió:

—Com que no he tornat á narir desde que me he

ha preguntat, encara tinch los mateixos.

Qui no tingui memoria que menji cuas de pansa.

Un soldat, andalus per cert, acostumaba á dir que mes por l' hi feya una pussa que una bala. Un dia un l' hi va preguntar, tot estranyat, per qué l' hi feyan tanta por las pussas.

Lo andalus contestá:

—Company, la por es meva y no de vosté, ab aixó, jo la faig servir per lo que 'm dona la gana.

## SOL-LUCIONS.

## A LA ENDEVINALLA.

Aquell tauló ab que s' eslloma  
Als toros en lo corral  
Y que 'ls hi fá tant de mal...  
¿Deu pesar mès que una ploma?

## A LA XARADA.

Un nou adorno demana  
Barcelona molt resolta...  
Y avuy aixordada escolta  
Una esquerdada campana.

## ENDEVINALLA.

Sols lo sol lo ser me dona,  
Marco 'l temps no mes de dia,  
So en llunyana caseria,  
Sense mourem vaig corrent:  
Si 'm vols veurer, de lluny miram,  
Si t' acostas molt, veurás  
Que sens haber dat cap pas,  
Quedo parat al moment.

## XARADA.

Si no es primera,  
No hi cap xarada,  
Serveix ma segona  
A tòt hom que canta,  
Si ho volgués tercera  
Que á tú fos contraria,  
Lo tòt sentirias  
Demunt tas espatllas;  
Mès si á n' alguns homens  
Lo tòt als donaba,  
Lo barret m' hi jugo  
L' hi darian gracies.

## CORRESPONDENCIA.

D. R. C. Girona. Sentim la molestia qu' es va pendrer: hem rebut los vuit sellos y l' hi remetem los números 1, 2, 4, 5, 6 y 7.—D. E. C. Barcelona. Las consideracions que debem al públich, no 'ns permeten ser tan condescendents.—D. J. R. Lleyda. Ho rebrem ab molt gust, ab la seva carta ja 's coneix qu' es persona qu' ho entén.—D. N. R. Mataró, S. T. Granollers y M. C. Esparreguera. Al costat del titol del semmanari trobarán la contestació.

La correspondencia 's dirigirá á D. Vicens P. Mestres, administrador de «Lo Esquirol,» carrer del Pi, número 5.

E. R.—JOAQUIN AMERICHE.